

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 18/2019

12.11.2019

NY LAG OM RÄTTEGÅNG I FÖRVALTNINGSÄRENDEN

Lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) träder i kraft den 1 januari 2020. I lagen föreskrivs om rättegång i förvaltningsärenden, det vill säga behandlingen av besvär, extraordinärt ändringssökande och förvaltningstvist i förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Samtidigt upphävs förvaltningsprocesslagen. Den nya lagen finns med författningsnummer i tjänsten www.finlex.fi.

Lagen om rättegång i förvaltningsärenden är en allmän lag som när det gäller kyrkan kompletterar besvärsmålsbestämmelserna i kyrkolagen. Lagen innehåller bestämmelser om bland annat anförande av besvär och besvärens innehåll, inledande av förvaltningstvistemål, rätt att föra talan samt anlitan av biträde eller ombud, handläggning och utredning av ärenden, förvaltningsdomstolens beslutsfattande samt rättelse och komplettering av beslut. I lagen framhävs vilka skyldigheter den förvaltningsmyndighet som fattat beslutet har vid utredandet av ärendet.

Den myndighet som fattat det beslut som ändringssökandet gäller ska på begäran av förvaltningsdomstolen ge sin redogörelse för ärendet, bemöta de yrkanden som de delaktiga i rättegången har framställt och grunderna för yrkandena samt yttra sig om den utredning som lagts fram. Myndigheten kan i sitt yttrande hänvisa till utredning som lagts fram om det beslut som besvären gäller eller till någon annan tidigare utredning. Myndigheten ska på begäran av förvaltningsdomstolen till domstolen lämna de handlingar som beslutet grundat sig på och annan behövlig utredning. Skyldigheten att lämna handlingar till domstolen gäller alla uppgifter som hänför sig till ärendet. Vite kan föreläggas för att säkerställa att skyldigheten uppfylls. Förvaltningsdomstolen ska sätta ut en med hänsyn till ärendets art skälig tidsfrist, inom vilken en utredning som domstolen begärt ska lämnas in. Domstolen kan på begäran av den som lämnar in utredningen förlänga fristen, om det finns grundad anledning till det.

Nytt är att förvaltningsdomstolen kan ordna muntlig förberedelse för att klarlägga vilka omständigheter de delaktiga i rättegången är oeniga om i ärendet samt vilken utredning det kan läggas fram som stöd för yrkandena. Förvaltningsdomstolen har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt på begäran få alla sådana uppgifter och handlingar av en myndighet som är nödvändiga för att ett ärende ska kunna avgöras. Domstolen kan förelägga en myndighet att tillhandahålla den utredning som behövs. Föreläggandet får förenas med vite.

I förvaltningslagskipningen är utgångspunkten en skriftlig process, som kan kompletteras med muntlig förhandling. Den nya lagen syftar till att förtydliga bestämmelserna om skyldigheten att ordna muntlig förhandling. Enligt 57 § ska förvaltningsdomstolen ordna muntlig förhandling, om domstolen anser det vara behövligt eller en enskild part framställer ett yrkande om det. Domstolen får trots en parts yrkande avstå från att ordna muntlig förhandling, om de förutsättningar som nämns i lagen uppfylls.

Vid muntlig förhandling kan man höra parter, den myndighet som fattat beslutet, vittnen och sakkunniga samt ta emot annan utredning. På ett vittnes rätt att vägra vittna tillämpas bestämmelserna i 17 kap. i

rättegångsbalken (4/1734). Således förpliktar bikthemligheten enligt 5 kap. 2 § i kyrkolagen en präst som kallas som vittne, om uppgifterna har fått vid ett enskilt skriftermål eller annars vid själavård.

När ett ärende avgörs måste förvaltningsdomstolen ge ett motiverat beslut där uppgifterna i 86 § framgår. Sådana är bland annat uppgift om de delaktiga i rättegången och det överklagade beslutet, en redogörelse för ärendets tidigare handläggningsfaser, till den del det behövs, en redogörelse för de delaktigas yrkanden och, till den del det behövs, grunderna för yrkandena samt en redogörelse för den utredning som inkommit i ärendet, till den del det behövs. Av beslutsskälerna ska framgå vilka bestämmelser som tillämpats, vilka omständigheter och utredningar som inverkat på avgörandet och vilka rättsliga slutsatser som ligger till grund för avgörandet.

I lagen föreskrivs också om besvär över förvaltningsdomstolens beslut samt om extraordinära rättsmedel, som är återställande av försutten tid och återbrytande av lagakraftvunnet beslut. Både återställande av försutten tid och återbrytande av lagakraftvunnet beslut söks hos högsta förvaltningsdomstolen.

Handläggning av underställningsbesvär

Lagen om rättegång i förvaltningsärenden tillämpas inte när en förvaltningsmyndighet i egenskap av underställningsmyndighet behandlar ett besvär som gäller ett underställt beslut. Till förvaltningslagen (434/2003) har fogats en ny 3 a §, som säger att om besvär ska anföras hos någon annan än en domstol eller nämnd som inrättats för att behandla besvär, tillämpas på behandlingen av besvär bestämmelserna om omprövningsbegäran i förvaltningslagen. I motiveringen till propositionen konstateras att besvär inom förvaltningen är en form av ändringssökande som liknar den omprövningsbegäran som föreskrivs i förvaltningslagen. Besvärsförfaranden inom förvaltningen är numera sällsynta och man strävar efter att slopa dem. Om ett besvär hänför sig till ett ärende som är underställt domkapitlet eller Kyrkostyrelsen, ska bestämmelserna i kap. 7 a i förvaltningslagen tillämpas på behandlingen av besväret från och med ingången av nästa år.

Vidare har förvaltningslagens 47 § 2 mom. som gäller besvärshanvisning ändrats så att det i besvärshanvisningen ska redogöras för de bestämmelser som gäller innehållet i och bilagorna till besvärsskriften, framförandet av besvären samt avgifterna för behandlingen av besvär.

Enligt lagens övergångsbestämmelse ska behandlingen av besvär inom förvaltningen som är anhängiga när denna lag träder i kraft slutföras enligt de tidigare bestämmelserna. På besvärshanvisning som fogas till ett beslut som getts i ett sådant ärende tillämpas emellertid den nya bestämmelsen. Till beslutet ska alltså fogas en sådan besvärshanvisning där de avgifter som tas ut för besvär framgår. Detta har redan beaktats i de nya mallarna för anvisning om rättelseyrkande och besvärshanvisning, vilka publicerades som bilaga till cirkulär 2/2019.

Kyrkomötet godkände förra veckan ett förslag till ändring av kyrkolagen, där alla bestämmelser om underställningsförfarandet avvecklas i kyrkolagstiftningen. När den här ändringen träder i kraft senare finns det inte längre något behov av att behandla underställningsbesvär vid domkapitlet eller Kyrkostyrelsen.

Förvaltningsavdelningens jurister ger vid behov mer information per e-post.

KYRKOSTYRELSEN

Pekka Huokuna

Pirjo Pihlaja

ISSN 1797-0334